

The mediating role of basic psychological needs in the relationship between self-determination and meaning in life in adolescent

Ergenlerde öz-belirleyicilik ve yaşamda anlam ilişkisinde temel psikolojik gereksinimlerin aracı rolü

Nur Demirbaş Çelik¹
Fatma Tezcan²

Abstract

As in every part of life, concept of meaning in life has an important place during adolescence as a determinant of well-being. In this research concepts of meaning in life of high school students have been investigated with the perception of self-determination, which is a motivation theory. The aim of the study was to test structural equation model in which the relationship between self-determination and meaning in life is mediated by basic psychological need satisfaction. The sample of the study consisted of 348 High School Student in İstanbul. In order to gather data, Basic Psychological Need Satisfaction Scale (BPNS), Self-Determination Scale (SDS) and the Meaning in Life Questionnaire (MLQ) were used. The data were analysed by using SPSS 20 and LISREL 8.8. The results revealed that satisfaction of basic psychological needs fully mediated the relationship self-determination between and meaning in life in high school students. However, results also showed significant negative relationship between self-determination and search of meaning in life. The results and limitations of the study were discussed and recommendations have been provided to the researchers.

Özet

Yaşamda anlam anlayışı, yaşamın her döneminde olduğu gibi iyi oluşun bir belirleyicisi olarak ergenlik döneminde de önemli bir noktada yer almaktadır. Bu araştırma lise öğrencilerinin yaşamda anlam anlayışlarını bir motivasyon kuramı olan öz belirleme bakış açısıyla incelemektedir. Bu araştırmanın amacı, öz belirleyicilik ile yaşamda anlam arasındaki ilişkide temel psikolojik gereksinimlerin aracı rolünün yapısal eşitlik modeli ile test edilmesidir. Araştırmanın çalışma grubu, İstanbul'da lise öğrenimi gören 348 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada veri toplamak amacıyla Temel Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeği (TPIÖ), Özerk Benlik Yönetimi Ölçeği (ÖBYÖ) ve Yaşamda Anlam Ölçeği (YAÖ) kullanılmıştır. Veriler SPSS 20 ve LISREL 8.80 programları kullanılarak test edilmiştir. Araştırma sonucunda, lise öğrencilerinde öz-belirleme ile yaşamda anlam arasındaki ilişkinin temel psikolojik gereksinimlerin doyumu aracılığıyla sağlandığı bulunmuştur. Bununla birlikte araştırma sonuçları, öz- belirleme ve yaşamda anlam arayışı arasında doğrudan negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu göstermiştir. Araştırma bulguları ve sınırlılıkları tartışılmış bu bağlamda araştırmacılara yönelik öneriler sunulmuştur.

¹Assist. Prof. Dr., Alanya Alaaddin Keykubat University, Faculty of Education, Department of Guidance and Psychological Counseling, nur.celik@alanya.edu.tr

² Ph.D. candidate, Ankara University, Faculty of Education, Department of Guidance and Psychological Counseling, fatmatezcann@gmail.com

Keywords: Competence; relatedness; **Anahtar Kelimeler:** Yeterlik; ilişkisellik; autonomy; perceived choice; awareness of self; özerklik; seçme hakkı; bireysel farkındalık; meaning in life. yaşamda anlam.

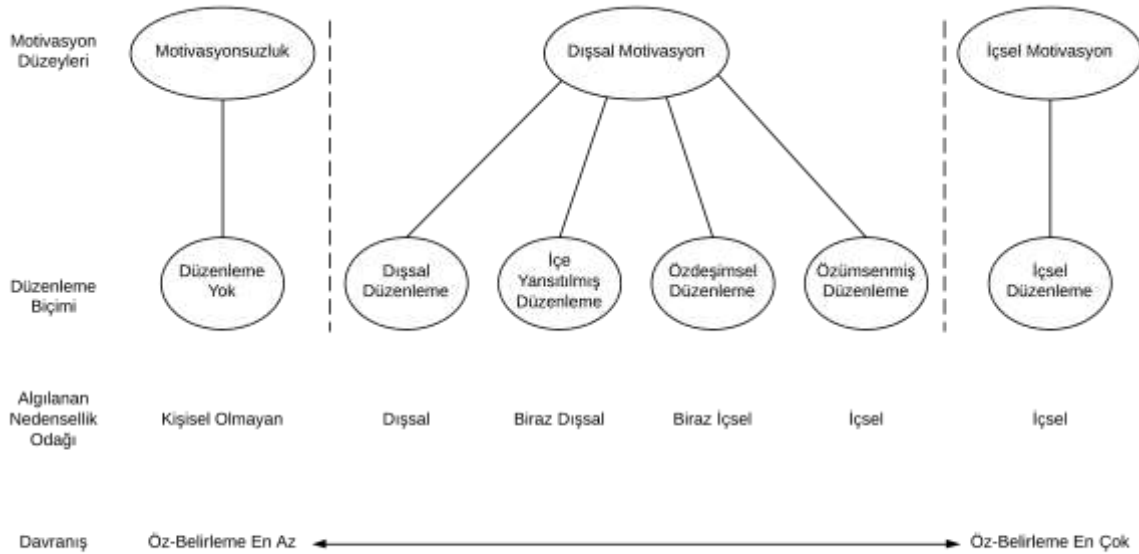
[\(Extended English abstract is at the end of this document\)](#)

1. Giriş

Temel psikolojik gereksinimler, bir motivasyon kuramı olan Öz-Belirleme Kuramı'nın (ÖBK) içerisinde yer almaktadır. Öz Belirleme Kuramı, kişilik gelişiminin ve davranışların düzenlenmesinin arkasında yatan içsel süreçlere odaklanan bir motivasyon kuramıdır. Bu kuramda kişinin bir davranışı zevk aldığı ve değer verdiği için özerk olarak gerçekleştirmesi içsel motivasyon olarak tanımlanmaktadır (Deci ve Ryan, 2000). Fakat insanların her zaman içsel motivasyonla eyleme geçmeleri mümkün değildir. Bazı davranışlar, dışsal motivasyonla gerçekleştirilir. Dışsal kaynaklarla gerçekleştirilen davranışlar dışsal motivasyon olarak adlandırılmıştır. ÖBK, dışsal motivasyonun içselleştirilmesi sürecine dair kavramsal bir model sunmuştur (Ryan ve Deci, 2000a; Ryan, 1995). Bu modelde öz-belirlemenin en az olduğu düzeyden en çok olduğu düzeye doğru sürekli bir çizgi halinde öz-belirleme ele alınmıştır. Çizginin sol tarafında motivasyonsuzluk, ortasında dışsal motivasyon, sağ tarafında ise içsel motivasyon yer almaktadır (Şekil 1). Ancak bu modeldeki kritik soru dışsal motivasyonun nasıl içselleştirildiğidir (Deci ve Ryan, 2000). ÖBK'na göre içselleştirme, davranışa ait düzenlenmenin içe alınması, kişi tarafından kabul edilmesi ve sindirilmesidir. İçselleştirme öz-belirleme düzeyine göre; dışsal, içe yansıtılmış, özdeşimsel ve özümsemiş düzenleme olmak üzere dört farklı şekilde gerçekleşir. ÖBK'da, bireyin kendi hedeflerini tanımlama ve bu hedeflere erişmek için inisiyatifi üstlenme becerisi özerk karar verme olarak ele alınmaktadır. Özerk karar verebilen kişiler ne istediklerinin ve buna nasıl ulaşabileceklerinin farkındadırlar (Ryan ve Deci, 2000a). Sheldon, Ryan ve Reis (1996) öz-belirlemenin iki yönünü vurgulamışlardır. Bunlar *bireysel farkındalık* ve *seçme hakkı* olarak tanımlamıştır. İnsanların benlik gelişimi için temel psikolojik gereksinimlerinin karşılanması sayesinde karar vermesi *seçme hakkı*, bu konuda gücünün ve sınırlılıklarının farkında olması *bireysel farkındalık* olarak ele alınmıştır. Kurama göre çevresel koşullar özerk karar verme eğilimi üzerinde etkilidir. Kendi isteklerinin farkında olmak ve davranışlarında seçme hakkı olduğunu hissetmek özerk karar vermeyi şekillendirmektedir.

Söz konusu motivasyon modeli (Şekil 1), içsel motivasyonun sürdürülmesi ve dışsal motivasyonun içselleştirilmesinin temel psikolojik gereksinimlerin karşılanmasıyla mümkün olacağını savunmaktadır. Temel psikolojik gereksinimler; *yeterlik*, *ilişkisellik* ve *özerklik* olarak belirlenmiştir (Deci ve Ryan, 2000; Ryan, 1995). Yeterlik, organizmanın kapasite ve becerilerini ortaya çıkarmak için çevreyle etkileşiminde kendini etkin hissetmesidir. İlişkisellik, kişinin tatmin edici ve destekleyici sosyal ilişkilere duyduğu ihtiyacı ifade etmektedir. Özerklik, kişinin benlik tarafından onaylanan ve benlikle bütünlük içinde olan davranışlarını sergileme ihtiyacıdır. Yeterlik ve ilişkisellik gereksinimleri birçok teoride olmasına rağmen, Öz Belirleme Kuramı'nın özerkliği temel psikolojik gereksinim olarak ele alması eleştirileri de beraberinde getirmiştir (Ryan ve Deci, 2000a). Markus ve Kitayama (1991) *özerklik* ve *bağımsızlık* kavramlarını birbirine yakın kavramlar olduğunu ileri sürmüşlerdir. Ayrıca sözü edilen araştırmacılar, özerkliğin bireyci kültürlerde temel psikolojik gereksinim olabileceğini, toplulukçu kültürler için bir gereksinim olmadığını belirtmişlerdir. Ancak Öz Belirleme Kuramı, *özerklik* ve *bağımsızlık* kavramlarının ayrı kavramlar olduğunu söylemektedir. Öz Belirleme Kuramı'na göre özerklik, bağımsızlık ya da özgür irade kavramlarının karşılığı değildir. Çünkü özerklik öz-yönetimi işaret eder. Öz-yönetimden kasıt insanın davranışlarını sosyal çevrenin etkisinden bağımsız olarak değerlendirememesidir. Bu noktada insanların eylemlerinde bağımsız olması ve özgür iradelerinden söz edilebilir. Ryan ve Deci'ye (2000a) göre temel psikolojik

gereksinimlerin hepsi tüm kültürlerdeki bireylerin ihtiyacıdır, fakat kültürel farklılıklara (bireyci/toplulukçu) göre bu gereksinimlerin düzeyi değişebilir.

Kaynak: Deci ve Ryan, 2000; Ryan ve Deci, 2000b.

Şekil 1. Motivasyon Modeli.

Bu üç temel psikolojik gereksinimin çevre tarafından desteklenmesi kişisel gelişim ve iyi oluşa katkı sağlamaktadır (Deci ve Ryan, 2000; Reis, Sheldon, Gable, Roscoe ve Ryan, 2000; Ryan ve Deci, 2000b). ÖBK psikolojik sağlık ve iyi oluş için bu temel psikolojik gereksinimlerin sadece bir ya da ikisinin karşılanmasının yeterli olmayacağını her üç ihtiyacın da karşılanması gerektiğini belirtmektedir. Bu gereksinimler engellendiğinde veya ihmal edildiğinde olumsuz psikolojik sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Diğer bir deyişle iyi oluş düzeyinin düşük olması karşılanmamış gereksinimlerin sonucudur (Baard, Deci ve Ryan, 2004). Cihangir Çankaya (2009) ÖBK'na dayanan temel psikolojik gereksinimlerin doyumuna ilişkin öz-belirleme modelini test etmiştir. Bu kapsamda üniversite öğrencilerinin çevrelerinden aldıkları özerklik desteğinin onların temel psikolojik gereksinimlerinin doyumuna ve öznel iyi oluş düzeylerine etkisi araştırılmıştır. Araştırma sonucuna göre, ÖBK'nda belirlenen psikolojik gereksinimlerin doyumunu öznel iyi oluşu desteklemektedir. Ayrıca, öz-belirleme ile ruh sağlığı arasında olumlu ilişki bulunmaktadır (Vansteenkiste, Ryan ve Deci, 2008). Özerklik ve öznel iyi oluş ilişkisinin incelendiği bir çalışma, bağımlı/bağımsız iradeli davranış düzenlenmesinin öznel iyi oluşu olumlu, iradeli olmayan davranış düzenlenmesinin öznel iyi oluşu olumsuz olarak etkilediğini ortaya koymaktadır (Morsünbül, 2011). İlhan ve Özbay (2010) yaptıkları çalışmada üniversite öğrencilerinin temel psikolojik gereksinimlerinin doyumunun öznel iyi oluşun yordayıcısı olduğunu bulmuşlardır.

Kocayörük (2012) kimlik arayışının yoğun olduğu bir dönem olan ergenlikte özerklik gereksiniminin desteklenmesinin sağlıklı bir gelişim için önemine dikkat çekmektedir. Morsünbül (2012) de benzer bir biçimde ergenlikte özerklik duygusunun kazanılmasının önemli gelişimsel görevlerden biri olduğunu vurgulamaktadır. Bu bağlamda psiko-sosyal gelişim kuramları incelendiğinde; ergenlik dönemindeki temel çatışmanın kimlik duygusuna karşı kimlik kargaşası olduğu görülmektedir (Erikson, 1968). Marcia (1980) *Ego Kimlik Statüleri* paradigmasından hareketle, bu dönemde ergenlerin kimlik arayışı içinde olmasını ve kendi yaptığı seçimlere bağlanmasını "başarılı kimlik" olarak tanımlamıştır. Dolayısıyla ergenlerin temel psikolojik gereksinimlerinin karşılanması, ergenlerin başarılı kimlik geliştirebilmeleri ve iyi oluşları için belirleyici olduğu ileri sürülebilir.

Ryan ve Deci (2000a) bir gereksinimin, temel psikolojik gereksinim olabilmesi için iki ölçütü karşılaması gerektiğini belirtmişlerdir. Bunlar, ilgili psikolojik gereksinim karşılanmadığında eksikliğin hissedilmesi ve bu gereksinimin iyi oluş için belirleyici olmasıdır. Öte yandan, Ryan ve Deci (2000a) üç temel psikolojik gereksinime ek olarak başka kavramların temel psikolojik gereksinimler içinde yer alıp almayacağını tartışmışlardır. Bu kavramlardan biri de “anamlılık”tır. İnsanlar, anlamı yaşamlarına yansıttıkları zaman, genellikle ilişki, yetkinlik ve özerklik deneyimlerine odaklanmaktadır (Ryan ve Deci, 2000b). Ryan ve Deci (2000a) yaşamda anlamı, temel psikolojik gereksinimlerle ilişkili bütüncü bir etken olarak değerlendirmişlerdir. Öyle ki, özerklik, ilişkisellik ve yeterlik gereksinimlerinin karşılanması doğal olarak yaşamda anlamın oluşmasını sağlamaktadır.

Her ne kadar yaşamda anlamın işevuruk tanımının yapılması zor olsa da genellikle, hedef, amaç, anlam ya da çok yönlü bir yapı olarak tanımlanmaktadır (Steger, 2009). Yaşamda anlam, insanların anlamlı gördüğü bir hedefe, bir misyona ya da yaşamından daha üst bir amaca ya da hedefe sahip olma derecesidir (Steger, 2009). Yaşamda anlam, iyi oluş (Bonebright, Clay ve Ankenmann, 2000), umut (Feldman ve Snyder, 2005), mutluluk (Chamberlain ve Zika, 1988; Steger, Oishi ve Kesebir, 2011) ego-sağlamlığı (Demirbaş ve Keklik, 2011), kayıp ve yaşla başa çıkma (Davis, Wortman, Lehman ve Silver, 2000) ile ilişkilendirilmiştir. Ayrıca ergenler için yaşamda anlam, sağlığı riske atan davranışlara ve zayıf psikolojik sağlığa karşı koruyucu bir faktördür (Brassai, Piko ve Steger, 2011). Frankl (2009) Auschwitz toplama kampında iken yaşamında anlama sahip kişilerin yaşama tutunduklarını, yaşamında bir anlama sahip olmayan kişilerin ise yaşamlarından vazgeçtiklerini deneyimlemiştir. Anlam terapisini (Logoterapi) ortaya koyan Frankl (2009) yaşamda bir anlama sahip olmayı incelerken anlam arayışının önemini vurgulamıştır. Bazı teoriler yaşamda anlam arayışını ruh sağlığının bir işareti olarak görmektedir ancak diğer teoriler yaşamda anlam arayışını bu bakış açısının tam tersine işaret ettiğini savunmaktadırlar (Steger, Kashdan, Sullivan ve Lorentz, 2008). Öyle ki, anlam arayışı içinde olmayı depresyon gibi olumsuz ruh sağlığı bileşenleri ile ilişkilendiren çalışmalar da bulunmaktadır (örn., Steger ve ark., 2011; Yalom, 2001). Frankl’a (2009) göre anlam arayışı, insanın yaşamındaki temel güdüdür. Bu anlam ancak kişinin kendisi tarafından bulunabilir, bu nedenle eşsiz ve özel bir yapıdadır. Çünkü insan, kendi idealleri, yaşamdaki anlamı, değerleri için yaşayabilme hatta ölme yetisine sahiptir. Ancak insanın anlam arayışı içsel denge yerine içsel gerilim yaratabilir (Frankl, 2009). Ne var ki ruh sağlığının vazgeçilmez ön koşulu bu gerilimdir. Bir başka deyişle insanların yaşadıkları anlam arayışı daha güçlü bir anlam anlayışına sahip olmalarını sağlayabilir.

Frankl’a (2009) göre yaşamda anlam, iyi oluş için kritik bir noktada yer almaktadır. Steger ve ark. (2011) yaşamda anlamın varlığının yaşam doyumu ile ilişkili olduğunu bulmuşlardır. Benzer şekilde pek çok teorisyen yaşamda anlam ve iyi-oluşu pozitif yönde ilişkilendirmiştir (Reker, Peacock ve Wong, 1987; Ryff, 1989; Steger, Frazier, Oishi ve Kaler, 2006). Görüldüğü gibi hem yaşamda anlam hem de öz-belirleme, iyi oluşun belirleyicisi olarak kavramsallaştırılmaktadır. Yaşamda anlam arayışı, ergenlerin gelişimsel kriz aşamalarında ve yaşamda anlam/amaç oluşturmalarında katkı sağlamaktadır. Bu bağlamda kişinin öz-belirlemesi artıkça yaşamda anlam düzeyinin ve yaşamda anlam arayışının artacağı düşünülmektedir. Seligman ve Csikszentmihalyi (2000) yaşamda anlam ve yaşam amacını birbirinin kullanılabileceğini belirtmişlerdir. Buradan hareketle, yaşam amaçları dikkate alındığında temel psikolojik gereksinimler ve yaşam amaçları birbiriyle ilişkili yapılardır (Sheldon ve ark., 1996). Ancak bu noktada temel nokta özerkliktir. Nitekim bireylerin özerk olarak belirlediği amaçlarına ulaşmaya çalışması, özerk olmayan amaçlarına ulaşmaya çalışmasına oranla ruh sağlığıyla daha fazla ilişkilidir (Ryan ve Deci, 2000b).

Weinstein, Ryan ve Deci (2012) bireylerin temel psikolojik gereksinimlerinin karşılanmasının daha zengin bir anlam anlayışına katkı sağladığını ileri sürmüşlerdir. Steger ve ark. (2008) yaşamda anlam ile ilişkisellik/özerklik gereksinimlerinin arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırma sonucunda, ilişkisellik gereksiniminin yaşamda anlamın varlığı ile pozitif yönde ilişkili olduğu, yaşamda anlam arayışı ile negatif yönde ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sözü edilen araştırmanın bir diğer bulgusu ise, özerklik ve yaşamda anlamın varlığı ve yaşamda anlam arayışı arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucudur. Eakman (2013) anlamlı etkinliklerin yaşamda anlama

ve temel psikolojik gereksinimlere doğrudan ya da doğrudan olmayan katkısını araştırmıştır. Eakman (2013) anlamlı etkinliklerin temel psikolojik gereksinimler ve yaşamda anlam ile ilişkili olduğunu bulmuştur. Üç temel psikolojik gereksinimin ve yararlı olmanın (beneficence) yaşamda anlam üzerindeki ilişkisini inceleyen bir çalışmada, bu dört gereksinimin yaşamda anlamı %61 oranında açıkladığı saptanmıştır (Martela, Ryan ve Steger, 2017). Aynı çalışmada yaşamda anlam ile pozitif duyulanım arasında bu dört gereksinimin aracı rolü olduğu bulgulanmıştır. Tüm bunlardan hareketle ergenlerin kimlik arayışının yoğun olduğu bu dönemde bir amaç, bir anlam oluşturmaları için temel psikolojik gereksinimlerinin desteklenmesinin önemli olduğu ve iyi oluş için belirleyici olduğu söylenebilir.

İlgili alanyazın göz önüne alındığında, ergenlerin temel psikolojik gereksinimlerin karşılanması onların öz-belirlemelerine ve yaşamda anlam bulmalarına katkı sağladığı görülmektedir. Bununla birlikte, öz-belirleyicilik ve yaşamda anlam ilişkisinin dinamiklerini anlamak için daha çok araştırmaya ihtiyaç duyulmaktadır. Çok sayıda araştırmacı öz-belirleme ve yaşamda anlam ilişkisinin araştırılması gerektiğini vurgulamaktadır (Steger, 2012; Weinstein ve ark., 2012). Ancak bu konuda yalnızca bir araştırmaya (Martela ve ark., 2017) rastlanmıştır. Dolayısıyla, bu araştırma ile öz-belirleyicilik ile yaşamda anlam anlayışı arasındaki ilişkinin dinamiklerinin araştırılması hedeflenmiştir. Bu dinamiklerden temel psikolojik gereksinimlerin doyumu aracı değişken olarak ele alınmıştır. Bu çalışma hem alanyazındaki bu boşluğu doldurmayı hem de ergenlerin iyi oluşu için önemli bir element olan yaşamda anlam oluşturmalarında öz-belirlemenin etkisini incelemektedir.

2. Amaç

Bu araştırmada lise öğrencilerinin yaşamda anlam anlayışları bir motivasyon kuramı olan öz-belirleme bakış açısıyla incelenmektedir. Bu araştırmanın amacı, öz belirleyicilik ile yaşamda anlam arasındaki ilişkide temel psikolojik gereksinimlerin aracı rolünü yapısal eşitlik modeli kullanarak araştırılmasıdır.

3. Yöntem

3.1. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu, İstanbul'da iki farklı lisede öğrenim gören 348 lise öğrencisinden (209 erkek, 139 kadın) oluşmaktadır. Çalışma grubu belirlenirken farklı lise türlerinden farklı yaş gruplarındaki öğrencilere ulaşmak amaçlanmıştır. Öğrencilerden %39,1'i (N = 136) Anadolu Teknik Lisesi'nde, %60,9'u (N = 212) Anadolu Lisesi'nde öğrenim görmektedir. Öğrencilerin yaşları 15 ile 18 aralığında değişmektedir. Öğrencilerin ortalaması 16.4 (SD = 9.31) olarak bulgulanmıştır. Bu öğrencilerden 108 öğrenci Lise birinci sınıfa, 92 öğrenci Lise ikinci sınıfa, 61 öğrenci Lise üçüncü sınıfa ve 87 öğrenci Lise dördüncü sınıfa devam etmektedir. Araştırmaya katılanların hepsi gönüllüdür.

3.2. Veri Toplama Araçları

Temel Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeği (TPIÖ): Temel psikolojik gereksinimlerin doyumunu ölçmek için Gagne (2003) tarafından geliştirilen Temel Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeği (TPIÖ) kullanılmıştır. Ölçek, özerklik, yeterlik ve ilişkisellik gereksinimleri ile ilgili 21 maddeden oluşmaktadır. Bu 21 maddeden sekizi yeterlik ($\alpha = 0.71$), altısı ilişkisellik ($\alpha = 0.71$) ve yedisi özerklik ($\alpha = 0.69$) gereksinimini ölçmektedir. Ölçeğin toplam puanı alınırken 9 maddesi ters puanlanmaktadır. Ölçek 7'li likert tipi olarak derecelendirilmektedir (1 = Hiç doğru değil, 7 = Kesinlikle doğru). TPIÖ, Cihangir-Çankaya ve Bacanlı (2003) tarafından üniversite öğrencileri üzerinde yürütülen araştırmalarla Türk kültürüne uyarlanmıştır. Özerklik, yeterlik ve ilişkisellik alt boyutları için iç tutarlılık katsayıları sırasıyla; 0.73, 0.73 ve 0.60'tır. Tüm ölçeğin iç tutarlılığı, 0.76 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin Lise Formu geçerlik ve güvenilirlik çalışması Şahin ve Korkut-Owen (2009) tarafından yapılmıştır. İlgili çalışmada özerklik, yeterlik ve ilişkisellik alt boyutları için iç tutarlılık katsayıları sırasıyla; 0.69, 0.64 ve 0.77; tüm ölçeğin güvenilirliği 0.82'tir. Bu çalışmada yapılan

güvenirlilik analizleri sonucunda alt boyutların iç tutarlılığının yeterli olduğu belirlenmiştir (Özerklik için $\alpha = 0.72$; yeterlik için $\alpha = 0.75$; ilişkisellik için $\alpha = 0.76$).

Yaşamda Anlam Ölçeği (YAÖ): YAÖ, yaşamda anlamın varlığı ve yaşamda anlam arayışını ölçmek amacıyla Steger ve ark. (2006) tarafından geliştirilmiştir. YAÖ yaşamda anlamın varlığı ve yaşamda anlam arayışı olmak üzere iki boyuttan oluşmaktadır. Her bir boyut 5 madde içermektedir. Maddeler 1'den (Kesinlikle doğru değil) 7'ye (Kesinlikle doğru) doğru likert tipi olarak derecelendirilmektedir; böylelikle alt ölçeklerden 5 ile 35 arası puan alınmaktadır. Alt ölçeklerinin Alpha güvenirliği yaşamda anlamın varlığı için $\alpha = 0.88$; yaşamda anlam arayışı için $\alpha = 0.93$ olarak hesaplanmıştır. Demirbaş (2010) tarafından üniversite öğrencileri üzerinde yapılan çalışma ile Türkçe geçerlik güvenirlik çalışması yapılmıştır. Bu uyarılma çalışmasına göre; yaşamda anlamın varlığının iç tutarlılığı 0.87, yaşamda anlam arayışının iç tutarlılığı ise 0.88'tir. Daha sonra ölçeğin lise geçerlik ve güvenirlik çalışması Demirbaş-Çelik ve İşmen-Gazioğlu (2015) tarafından yapılmıştır. Lise örnekleminin Cronbach Alpha katsayısı, yaşamda anlamın varlığı için 0.79, yaşamda anlam arayışı için 0.84'tür. Bu çalışmada yapılan güvenirlik analizleri sonucunda alt boyutların iç tutarlılığının yeterli olduğu belirlenmiştir (yaşamda anlamın varlığı için $\alpha = 0.80$; yaşamda anlam arayışı için $\alpha = 0.82$).

Özerk-Benlik Yönetimi Ölçeği (ÖBYÖ): Özerk-Benlik Yönetimi Ölçeği, Sheldon ve arkadaşları (1996) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 5'li Likert tipi olarak derecelendirilmekte ve 10 maddeden oluşmaktadır. Ölçekten alınan yüksek puan öz-belirleme düzeyinin yüksekliğine işaret etmektedir. Ölçek, iki boyuttan oluşmaktadır. Birinci boyut, bireylerin benlik gelişimleri için gereksinim duyduğu amaçları belirleyebilmeleri ve bu amaçlara ulaşma noktasında mevcut güçlerinin ve sınırlılıklarının farkında olmalarını ifade eden "bireysel farkındalık"tır. İkinci boyut ise, bireylerin karar verme aşamasında durumun gereklerini kavrama, mevcut seçenekler arasından en iyisini tercih etme hakkı olduğunu hissetmesini ifade eden "seçme hakkı"dır. Ölçeğin Türk kültürüne uyarılma çalışması Ersoy-Kart ve Güldü (2008) tarafından üniversite öğrencileri üzerinde yapılmıştır. Bu çalışma sonucunda ölçeğin 3. Maddesi ölçekten çıkarılmıştır. Ölçeğin iki faktörlü yapısı Türk kültürü için de doğrulanmıştır. "Bireysel farkındalık" alt boyutu 4 maddeden, "seçim hakkı" alt boyutu 5 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin her iki faktörü için de iç tutarlılık katsayısı 0.70'tir. Ölçeğin lise öğrencileri için geçerlilik ve güvenirlik çalışması ise Kocayörük (2012) tarafından yapılmıştır. Bu çalışmayla ölçeğin lise öğrencileri için de geçerli ve güvenilir bir araç olduğu kanıtlanmıştır. Ölçeğin lise öğrencileri için iç tutarlılık katsayısı ($\alpha = 0.85$) olarak hesaplanmıştır. Bu çalışmada yapılan güvenirlik analizleri sonucunda alt boyutların iç tutarlılığının yeterli olduğu ortaya çıkmıştır (bireysel farkındalık için $\alpha = 0.67$; seçme hakkı için $\alpha = 0.70$).

3.3. Verilerin Analizi

Bu çalışmada öncelikle gözlenen ve örtük değişkenler arasındaki ilişkileri belirlemek için SPSS.20 programında Pearson Korelasyon katsayısından yararlanılmıştır. Ayrıca değişkenlerin ortalamaları ve standart sapmaları da SPSS.20 programı aracılığıyla hesaplanmıştır. Ardından Ölçme ve yapısal modeller veriyi en iyi olasılıkla tahmin etme yöntemiyle LISREL 8.8 (Joreskog ve Sorbom, 2006) programı kullanılarak test edilmiştir. Ölçme modeli, örtük değişkenleri temsil eden göstergeler arasındaki ilişkileri ifade etmektedir. Araştırmacılar, yapısal model testinden önce ölçme modelinin test edilmesini önermektedirler (Anderson ve Gerbing, 1988). Bu modeldeki göstergeler, önceki araştırmalarda ortaya konulan faktör yapılarına göre belirlenmiştir. Temel psikolojik gereksinimler, üç gösterge ile tanımlanmıştır: özerklik, yeterlik ve ilişkisellik. Öz belirleyicilik benlik farkındalığı ve seçim hakkı puanlarıyla temsil edilmektedir. Yaşamda anlamın varlığı ve yaşamda anlam arayışı örtük değişkenlerinin yapısı her boyutun 5 maddesi ile temsil edilmektedir. Modellerin uyum iyiliğini belirlemek amacıyla ki-kare testi ve dört uyum indeksinin sonuçları incelenmiştir. Verinin kabul edilebilir uyum göstermesi için; Uyum İyiliği İndeksi (GFI) ve Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (CFI) değerlerinin 0.90'a eşit ya da 0.90'dan büyük olması gerekir (Hu ve Bentler, 1999). Ayrıca Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökünün (RMSEA) 0.06'ya eşit ya da 0.06'dan küçük

olması, Standart Ortalama Hataların Karekökünün (SRMR) değerinin 0.08'e eşit ya da 0.08'den küçük olması önerilmektedir (Hu ve Bentler, 1999).

4. Bulgular

Gözlenen değişkenlerin ortalamaları, standart sapmaları ve aralarındaki ilişkiler Tablo 1'de sunulmuştur. Bütün çarpıklık ve basıklık değerleri 1'in altındadır bu da normallik varsayımında problem olmadığını göstermektedir.

Table 1. Gözlenen değişkenlerin ortalamaları, standart sapmaları ve aralarındaki ilişkiler

	ORT	SS	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1 ÖZE	29.5	5.2	1														
2 YET	18.1	4.0	.824	1													
3 İLİŞ	39.8	6.5	.637	.619	1												
4 YAÖ1	5.66	1.4	.304	.292	.178	1											
5 YAÖ2	4.93	1.8	-.030	.003	.037	-.025	1										
6 YAÖ3	4.53	1.8	.021	.006	.063	.028	.567	1									
7 YAÖ4	5.16	1.6	.295	.277	.250	.445	-.078	.009	1								
8 YAÖ5	5.49	1.5	.367	.401	.315	.509	.029	.091	.500	1							
9 YAÖ6	4.67	1.7	.309	.282	.272	.404	-.022	-.003	.449	.529	1						
10 YAÖ7	4.62	1.7	-.010	-.030	.055	-.046	.565	.531	.005	.026	-.076	1					
11 YAÖ8	5.03	1.7	.050	.010	.098	.031	.393	.504	.040	.040	.052	.543	1				
12 YAÖ9	5.66	1.7	.277	.268	.220	.342	-.071	.021	.560	.560	.312	-.028	.111	1			
13 YAÖ10	4.21	1.9	-.125	-.090	-.010	-.137	.537	.533	-.161	-.161	-.108	.537	.496	-.119	1		
14 BF	19.6	4.0	.545	.537	.418	.330	-.106	-.112	.262	.262	.221	-.082	-.070	.248	-.147	1	
15 SH	9.24	3.5	-.589	-.484	-.487	-.213	-.022	-.063	-.165	-.165	-.251	-.015	-.109	-.181	.050	-.425	1

Not: N=348. ORT: Ortalama, SS: Standart Sapma, ÖZER: Özerklik, YETE: Yeterlik, İLİŞK: İlişkisellik, YAÖ: Yaşamda Anlam Ölçeği, BF: Bireysel Farkındalık, SH: Seçim Hakkı. 0.1'den büyük değerler $p = 0.05$ ve 0.16'dan büyük değerler $p = 0.01$ düzeyinde anlamlıdır.

4.1. Ölçme Modeli Testi

Ölçme Modeli testine geçilmeden önce örtük değişkenler arasındaki ilişkiler test edilmiştir. Araştırmada yer alan örtük değişkenler arasındaki ilişkiler Tablo 2 'de sunulmuştur.

Table 2. Ölçme modeli için örtük değişkenler arasındaki ilişkiler

Örtük Değişkenler	1	2	3	4
1. Temel Psikolojik İhtiyaçlar	1			
2. Öz-Belirleme	-.69	1		
3. Yaşamda Anlamın Varlığı	.52	-.36	1	
4. Yaşamda Anlam Arayışı	-.03	.14	-.02	1

Tablo 2 incelendiğinde yaşamda anlamın varlığı ile yaşamda anlam arayışı arasındaki ilişki ($r = -0.02$; $p < 0.01$) istatistiksel olarak anlamlı değildir. Temel psikolojik gereksinimler ile yaşamda anlam arayışı arasındaki ilişki de ($r = -0.03$; $p < 0.01$) istatistiksel olarak anlamlı değildir. Öz belirleyicilik ile yaşamda anlam arayışı arasında düşük düzeyde anlamlı ilişkili ($r = -0.14$; $p < 0.01$) vardır. Diğer örtük değişkenler arasındaki ilişkiler istatistiksel olarak anlamlıdır. Yapısal eşitlik modelinin temel varsayımı olan örtük değişkenler arasındaki ilişki varsayımı karşılanmadığı için yaşamda anlam arayışı modelden çıkarılmıştır.

Temel psikolojik gereksinimler için özerklik, yeterlik, ilişkisellik boyutları; öz-belirleme için bireysel farkındalık ve seçme hakkın boyutları; yaşamda anlamın varlığı için yaşamda anlamın

maddeleri gözlenen değişken olarak ele alınarak ölçme modeli test edilmiştir. Ölçme modeline ilişkin faktör yükleri, standart hata, t değeri ve R² değerleri Tablo 3'te sunulmuştur.

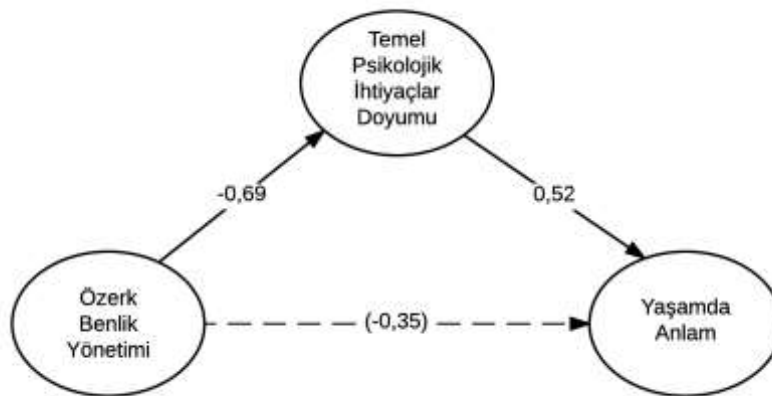
Tablo 3 incelendiğinde Bütün sonuçlar anlamlıdır ve t değerleri, 10.67 ile 21.46 arasında değişmektedir. Göstergeler, örtük değişkenleri uygun şekilde temsil etmektedirler. Ayrıca ölçme modeli testinin veri ile iyi uyum [$\chi^2(31, N = 348) = 25.71, p < 0.05$; GFI = 0.98; CFI = 1.0; SRMR = 0.050; RMSEA = 0.027 (90 % CI için RMSEA = 0.0; 0.047)] değerleri ürettiği belirlenmiştir. Bu sonuçlar yapısal model testinin yapılabileceğini göstermektedir.

Table 3. Ölçme modelinin faktör yükleri, standart hatalar, t ve R² değerleri

Değişken	Standardize edilmemiş faktör yükleri	Standart Hata	t	Standardize edilmiş faktör yükleri	R ²
Temel Psikolojik İhtiyaçlar					
ÖZER	4.77	0.16	21.46	0.92	0.84
YET	3.59	0.20	20.65	0.90	0.80
İLİŞ	4.59	0.51	14.51	0.70	0.49
Öz-Belirleme					
BF	4.92	0.08	16.95	0.96	0.92
SH	3.28	0.63	11.09	0.61	0.37
Yaşamda Anlamın Varlığı					
YAÖ1	2.66	0.52	13.57	0.69	0.48
YAÖ4	1.93	0.51	13.61	0.70	0.49
YAÖ5	3.34	0.34	16.68	0.81	0.66
YAÖ6	1.68	0.54	13.28	0.68	0.46
YAÖ9	1.84	0.67	10.67	0.58	0.33

4.2.Yapısal Model Testi

Yapısal model veriyle iyi uyum değerleri üretmiştir [$\chi^2(32, N = 348) = 35.71, p < 0.05$; GFI = 0.98; CFI = 1.00; SRMR = 0.027; RMSEA = 0.018; (90 % CI for RMSEA = 0.0; 0.045)]. Yapısal model Şekil 2'de sunulmuştur.

Şekil 2. Yapısal Model

Şekil 2 incelendiğinde özerk benlik yönetimi temel psikolojik gereksinimiyle negatif yönde anlamlı ilişki göstermektedir ($\beta = -0.69, t = -11.59, p < 0.01$). Temel psikolojik gereksinimlerin doyumundan yaşamda anlama giden yol pozitif yönde anlamlıdır ($\beta = 0.52, t = 8.07, p < 0.01$). Özerk-benlik yönetiminden yaşamda anlama giden yol istatistiksel olarak anlamsızdır. Bu sonuçlar, özerk-benlik yönetimi ve yaşamda anlam arasındaki ilişkiye temel psikolojik gereksinimlerin doyumunun aracılık ettiğini göstermektedir.

5. Tartışma ve Öneriler

Araştırma bulguları, özerk-benlik yönetimi ile yaşamda anlam arasındaki ilişkinin temel psikolojik gereksinimlerin doyumu aracılığıyla sağlandığını göstermiştir. Bu sonuç, özerk olarak belirlenen amaçlara ulaşmaya çalışmak, özerk olmayan amaçlara ulaşmaya oranla ruh sağlığıyla daha fazla ilişkili (Ryan ve Deci, 2000a) olmasıyla bağlantılı olabilir. Bu çalışmada, yaşamda anlam anlayışının temelindeki öz-belirleme vurgulanmaktadır. Öz-belirleme, bireylerin kararları üzerinde seçme hakkını ve benlik farkındalığını ifade etmektedir (Sheldon ve ark., 1996). Bireylerin seçimlerinde özerk olması, sadece tercih yapabilmesi anlamına gelmemektedir. Bireyin pek çok seçeneği bulunmasına rağmen değer atfettiği bir seçeneğinin bulunmaması halinde, özerk karar verme durumundan söz edilemez (Leff, Conley, Phil, Campbell-Orde ve Bradley, 2003). Bu nedenle farkındalık ve seçim hakkı olan ergenlerin temel psikolojik gereksinimlerinin okul, aile ve çevre tarafından desteklenmesi ergenlerin yaşamda anlam anlayışına sahip olmalarını sağlayabilir. Ancak modelde sözü edilen aracılık ilişkisinde öz-belirlemenin azalması temel psikolojik ihtiyaç doyumunun artması durumunda yaşamda anlamdan söz etmek mümkündür. Bir başka deyişle ergenlerin özerk karar verme düzeyi arttığında temel psikolojik ihtiyaç doyumunu düşük olursa yaşamda anlam düzeyi de düşmektedir. Tam tersi ifadeyle, özerk karar verme düzeyi düşen ergenlerin ihtiyaç doyumunu çevre tarafından karşılanırsa, yaşamda anlam düzeyleri artmaktadır. Bu negatif ilişkinin nedeninin ergenlerin seçenekleri arasında kendileri için değerli olan seçeneğin bulunmaması olabileceği düşünülmektedir. Diğer taraftan günümüz ergenlerinin pek çok gereksiniminin onların tercihlerine bakılmaksızın çevre tarafından sunulması da ortaya koyulan sonuçlar için bir açıklama olabilir.

Bu araştırmanın bir başka bulgusu temel psikolojik gereksinimler ile yaşamda anlam arayışı arasında ilişkinin olmamasıdır. Diğer bir ifadeyle ergenlerin temel psikolojik gereksinimleri yaşamda anlam arayışı ile ilişkili değildir. Yaşamda anlam arayışı doğrudan öz-belirleme ile ilişkilidir. Ergenlerin öz-belirleme düzeyleri arttıkça yaşamda anlam arayışı azalmaktadır. Öz-belirleme ve yaşamda anlam arayışı ilişkisine temel psikolojik gereksinimler aracılık etmemektedir. İki kavram doğrudan birbiriyle ilişkilidir. Yaşamda anlam arayışı, olumsuz kavramlarla ilişkili olmasına rağmen gelişimsel krizin aşılabilmesi, travma sonrası başa çıkma süreçleri için önemli olduğu pek çok çalışmada vurgulanmıştır. Ergenliğin fırtınalı ve stresli bir dönem (Arnett, 1999) oluşu düşünüldüğünde, ergenlerin yaşamlarında bir anlama sahip olmaları beklenilebilir. Bu çalışma ile özerk karar verebilen lise öğrencilerinin anlam arayışının azaldığı bulgulanmıştır. Bu durumda lise öğrencisinin bireysel farkındalığı arttıkça, seçme hakkı arttıkça anlam arayışının azaldığı söylenebilir. Bunun nedenlerinden biri öz-belirlemesi yüksek düzeyde olan ergenlerin bir anlam anlayışına sahip olmaları ile birlikte anlam arayışlarının azalmış olması olabilir. Öte yandan öz-belirleme düzeyinin azalması anlam arayışını artırmaktadır. Bireysel farkındalık ve seçim hakkı olmayan bireylerin daha çok anlam arayışı içinde olması beklenilir bir sonuçtur.

Marcia (1980) ergenlerin kimlik oluşumunun ergenlik dönemindeki irdeleme, sorgulama ve karar verme mekanizmalarıyla gerçekleştiğini belirtmiştir. Steger ve ark., (2011) da başarılı kimlik gelişimi için yaşamda anlam deneyimlenmesini işaret etmektedir. Bu bağlamda ergenlerin özerkliklerinin desteklenmesinin yanı sıra seçenekleri arasında onlar için değerli, önemli olan psikolojik gereksinimlerin çevre tarafından sunulması gerekmektedir. Bu noktada, temel psikolojik gereksinimlerin somut yapısı yaşamda anlama kıyasla psikolojik danışmanlar için daha kolay çalışılabilir bir çerçeve sunmaktadır. Temel psikolojik gereksinimlerin çevre desteği ile geliştirilebilir yönü dikkate alındığında, psikolojik danışmanların bu örüntüyü bilmeleri yaşamda anlam çalışmalarını için yol gösterici olabilir. Aile, okul ve öğretmenlerin çocukluktan itibaren özerk karar vermeyi desteklemeleri, ergenlerin yaşamlarında yaşamda anlamın oluşturulmasında etkili olabilir.

Bu çalışmada önerilen model, öz-belirleyicilik ve yaşamda anlamın güçlü bağıni ortaya koymuştur ancak bu çalışmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Bu sınırlılıklardan biri, temel psikolojik gereksinimlerin ayrılmaz değişkeni olan çevre desteğinin bu araştırma kapsamında ele alınmamış olmasıdır. Bundan sonra yapılacak çalışmalarda aynı model, çevre desteği dikkate

alınarak yeniden test edilebilir. Diğer taraftan, bu araştırmanın temel kavramlarının pozitif psikoloji ile ilişkisi düşünüldüğünde; öznel iyi oluş, umut gibi pozitif nitelikler de modele dahil edilebilir. Bu çalışmanın öznesi olan ergenler, bir okula devam eden lise öğrencilerini temsil etmektedir. Temel psikolojik gereksinimlerin doyumunda çevrenin rolü göz önünde bulundurulduğunda, okul dışı kalmış ergenlerle yaşamda anlamın irdelenmesi yeni bilgiler sunabilir. Ayrıca lise öğrencileri üzerinde gerçekleştirilen bu araştırma, üniversite ve yetişkin grubu ile de test edilebilir.

Kaynakça

- Anderson, J. C., & Gerbing, D. W. (1988). Structural equation modeling in practice: a review of recommended two step approach. *Psychological Bulletin*, 103, 411–423.
- Arnett, J. J. (1999). Adolescent storm and stress, reconsidered. *The American Psychologist*, 54(5), 317–26.
- Baard, P. P., Deci, E. L. & Ryan, R. M. (2004). Intrinsic need satisfaction: A motivational basis of performance and well-being in two work settings. *Journal of Applied Social Psychology*, 34(10), 2045-2068.
- Bonebright, C. A., Clay, D. L. & Ankenmann, R. D. (2000). The relationship of work aholism with work-life conflict, life satisfaction, and purpose in life. *Journal of Counseling Psychology*, 47(4), 469–477. doi:10.1037/0022-0167.47.4.469
- Brassai, L., Piko, B. F. & Steger, M. F. (2011). Meaning in life: is it a protective factor for adolescents' psychological health? *International Journal of Behavioral Medicine*, 18(1), 44–51. doi:10.1007/s12529-010-9089-6
- Chamberlain, K. & Zika, S. (1988). Measuring meaning in life: an examination of three scales. *Personality and Individual Differences*, 9(3), 589–596. doi:10.1016/0191-8869(88)90157-2
- Cihangir-Çankaya, Z. ve Bacanlı, H. (2003, Temmuz). *İhtiyaç doyumunu ölçme ölçeği uyarlama çalışması*. VII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresinde sunulan bildiri. İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Cihangir-Çankaya, Z. (2009). Özerklik desteği, temel psikolojik ihtiyaçların doyumunu ve öznel iyi olma: öz belirleme kuramı. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(31), 23-31.
- Davis, C. G., Wortman, C. B., Lehman, D. R. & Silver, R. C. (2000). Searching for meaning in loss: are clinical assumptions correct. *Death Studies*, 24, 497–540. doi:10.1080/07481180050121471
- Deci, E. L. & Ryan, R. M. (2000). The “what” and “why” of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry*, 11(4), 227–268. doi:10.1207/S15327965PLI1104_01
- Demirbaş, N. (2010). *Yaşamda anlam ve yılmazlık*. (Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Ankara) <https://tez.yok.gov.tr/Ulusal> Tez Merkezi adresinden edinilmiştir.
- Demirbaş, N. ve Keklik, İ. (2011, Ekim). Üniversite öğrencilerinin yaşamda anlam ve yılmazlık arasındaki ilişki. XI. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresinde sunulan bildiri. Ege Üniversitesi, İzmir.
- Demirbaş-Çelik, N. ve İşmen-Gazioğlu, E. (2015). Yaşamda anlam ölçeği lise formu: Türkçe geçerlik ve güvenilirliği. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 42–60.
- Eakman, A. M. (2013). Relationships between meaning ful activity, basic psychological needs, and meaning in life: test of the meaning ful activity and life meaning model. *Occupation, Participation and Health*, 33(2), 100–9. doi:10.3928/15394492-20130222-02
- Erikson, E. (1968). *Youth: Identity and crisis*. New York: WW.
- Ersoy-Kart, M. ve Güldü, Ö. (2008). Özerk Benlik Yönetimi Ölçeği: Uyarlama çalışması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 41(2), 187–207.
- Feldman, D. B. & Snyder, C. R. (2005). Hope and the meaning ful life: theoretical and empiri calass ociations between goal-directed thinking and life meaning. *Journal of Social and Clinical Psychology*. doi:10.1521/jscp.24.3.401.65616
- Frankl, V. E. (2009). İnsanın anlam arayışı. (S. Budak, Çev.). İstanbul: Okuyan Us Yayınları (4. Baskı).
- Gagne, M. (2003). The role of autonomy support and autonomy orientation in prosocial behavior engagement. *Motivation and Emotion*, 27(3), 199–224.
- Hu, L. & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new criteria. *Structural Equation Modeling: A Multi disciplinary Journal*. doi:10.1080/10705519909540118
- İlhan T. & Özbay, Y. (2010). Yaşam amaçlarının ve psikolojik ihtiyaç doyumunun öznel iyi oluş üzerindeki yordayıcı rolü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(35), 109-118.
- Kocayörük, E. (2012). Öz-belirleme kuramı açısından ergenlerin anne baba algısı ile duyuşsal iyi oluşları arasındaki ilişki. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(37), 24–37.
- Leff, H. S., Conley, J., Phil, B., Campbell-Orde, T. & Bradley, V. (2003, October). Getting to systems that promote self-determination through research and evaluation. The National Self-Determination and Psychiatric Disability Invitational Conference, Chicago-O'Hare, Illinois.

- Marcia, J. E. (1980). *Identity in adolescence*. New Jersey: Wiley.
- Markus, H. R. & Kitayama, S. (1991). Culture and the self: Implications for cognition, emotion, and motivation. *Psychological Review*, 98(2), 224–253. doi:10.1037/0033-295X.98.2.224
- Martela, F., Ryan, R. M., & Steger, M. F. (2017). Competence, relatedness, and beneficence: Comparing the four satisfactions and positive affect as predictors of meaning in life. *Journal of Happiness Studies*. <https://doi.org/10.1007/s10902-017-9869-7>
- Morsünbül, Ü. (2011). *Ergenlikte özerklik ve kimlik biçimlenmesinin öznel iyi oluş üzerindeki etkisi*. (Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitimde Psikolojik Hizmetler Anabilim Dalı, Ankara). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Morsünbül, Ü. (2012). Özerklik ve Ruh Sağlığına Etkisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(2):260-278. doi: 10.5455/cap.20120416
- Reis, H. T., Sheldon, K. M., Gable, S. L., Roscoe, J. & Ryan, R. M. (2000). Daily Well-being: The role of autonomy, competence, and relatedness. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 26(4), 419–435. doi:10.1177/0146167200266002
- Reker, G. T., Peacock, E. J. & Wong, P. T. (1987). Meaning and purpose in life and well-being: a life-span perspective. *Journal of Gerontology*, 42(1), 44–49. doi:10.1093/geronj/42.1.44
- Ryan, R. M. (1995). Psychological needs and the facilitation of integrative processes. *Journal of Personality*, 63(3), 398–427. doi:10.1037/0003-066X.55.1.68
- Ryan, R. M. & Deci, E. L. (2000a). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *The American Psychologist*, 55(1), 68–78.
- Ryan, R. M. & Deci, E. L. (2000b). The darker and brighter sides of human existence: basic psychological needs as a unifying concept. *Psychological Inquiry*, 11(4), 319–338.
- Ryff, C. D. (1989). Happiness is everything, or is it? Explorations on the meaning of psychological well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57(6), 1069–1081. doi:10.1037//0022-3514.57.6.1069
- Seligman, M. E. P. & Csikszentmihalyi, M. (2000). Positive psychology: An introduction. *American Psychologist*, 55(1), 5–14. doi:10.1037//0003-066X.55.1.5
- Sheldon, K. M., Ryan, R. & Reis, H. T. (1996). What makes for a good day? Competence and autonomy in the day in the person. *Personality and Social Psychology*, 22(12), 1270–1279.
- Steger, M. F. (2009). Meaning in life. In L. Shane J. & C. R. Snyder (Eds.), *Oxford handbook of positive psychology* (pp. 679–689). Oxford: Oxford University Press.
- Steger, M. F. (2012). Experiencing meaning in life: optimal functioning at the nexus of well-being, psychopathology, and spirituality. In Wong, P. T. P. (Eds.), *The human quest for meaning: A handbook of psychological research and clinical applications* (pp. 165–185). New York: Taylor & Francis Group.
- Steger, M. F., Frazier, P., Oishi, S. & Kaler, M. (2006). The meaning in life questionnaire: Assessing the presence of and search for meaning in life. *Journal of Counseling Psychology*, 53(1), 80–93. doi:10.1037/0022-0167.53.1.80
- Steger, M. F., Kashdan, T. B., Sullivan, B. A. & Lorentz, D. (2008). Understanding the search for meaning in life: personality, cognitive style, and the dynamic between seeking and experiencing meaning. *Journal of Personality*, 76(2), 199–228. doi:10.1111/j.1467-6494.2007.00484.x
- Steger, M. F., Oishi, S. & Kesebir, S. (2011). Is a life with meaning satisfying? The moderating role of the search for meaning in satisfaction with life judgments. *The Journal of Positive Psychology*, 6(3), 173–180. doi:10.1080/17439760.2011.569171
- Şahin, S. E. ve Korkut-Owen, F. (2009). Psikolojik ihtiyaçları farklı lise öğrencilerinin saldırganlık düzeyleri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(32), 64–74.
- Vansteenkiste M, Ryan R. M., & Deci, E. L. (2008). Self-determination theory and the explanatory role of psychological needs in human well-being. In Capabilities and Happiness (Eds L. Bruni, F Comim, M Pugno):187-223. Oxford, Oxford University Press,.
- Weinstein, N., Ryan, R. M. & Deci, E. L. (2012). Motivation, meaning, and wellness: A self-determination perspective on the creation and internalization of personal meaning and life goals. In Wong, P. T. P. (Eds.), *The human quest for meaning: A handbook of psychological research and clinical applications* (pp. 81-107). New York: Taylor & Francis Group.

Extended English Abstract

1. Introduction

Basic psychological needs are included in Self-Determination Theory which is a motivation theory. In this theory internal motivation is described as a people behaving autonomously as enjoys, values the behavior in question (Deci & Ryan, 2000). Motivation based on external sources is called as extrinsic motivation. Self-Determination Theory, has provided a conceptual model for internalizing the extrinsic motivation (Deci & Ryan, 2000; Ryan, 1995). In this model, self-determination has been dealt as a constant line from the point on which self-determination is the lowest to the point on which self-determination is highest. There is a-motivation on the left side of the line, extrinsic motivation at the middle of the line and internal motivation on the right side of the line. But, here the critical question is how extrinsic motivation is internalized (Deci & Ryan, 2000). According to Self-Determination Theory, internalizing is internalizing the regulation belonging to behavior and acceptance and saturating this behavior by the person. Internalizing occurs in four different ways as external, interjected, identified and integration according to the level of self-determination.

Motivation model in question says that continuing of internal motivation and internalizing of extrinsic motivation may be possible with the satisfaction of basic psychological needs. Basic psychological needs have been determined as competence, relatedness and autonomy (Deci & Ryan, 2000; Ryan, 1995). Competence is that organism feels itself active in its interaction with the environment in order for bringing out its capacity and abilities. Relatedness is a concept that person needs satisfactory and supportive social relations. Autonomy is a need of person to conduct behaviours which are approved by self and which are in integration with ego.

Satisfaction of these basic psychological needs by the environment contributes to personal development and well-being (Deci & Ryan, 2000; Reis, Sheldon, Gable, Roscoe, & Ryan, 2000; Ryan & Deci, 2000a). Kocayörük (2012) remarks that support of autonomy need in adolescence, when identity search is very dense, is important for a healthy development.

Ryan & Deci (2000b) considered meaning in life as a complementary factor which is related to basic psychological needs. Such that; satisfaction of autonomy, relatedness and competence needs naturally leads to formation of meaning in life. The search for meaning has been thought to express a core psychological need to figure out one's existence (e.g., Frankl, 2009).

According to Frankl (2009) meaning in life is a critical point for well-being. Steger et al., (2011) found that the presence of meaning is strongly related to life satisfaction. Similarly, lots of theoreticians (Reker, Peacock, & Wong, 1987; Ryff, 1989; Steger, Frazier, Oishi, & Kaler, 2006) associate the meaning in life and well-being positively. As it is seen both meaning in life and self-determination are the determinants of well-being.

Weinstein, Ryan, & Deci (2012) claimed that meeting the basic psychological needs of individuals contribute to form a richer meaning perception. Steger et al. (2008) relation between meaning in life and relatedness/autonomy needs has been examined. As a result of the research, it is found out that relatedness need and meaning in life has a positive relation, relatedness and search of meaning in life has a negative relation. As it is seen, more research is needed to understand the dynamics of self-determination and meaning in life relation. From this point of view, searching dynamics of the relation between self-determination and concept of meaning in life has been aimed. Satisfaction of basic physiological needs tool which is one of these dynamics has been dealt as variable.

2. Method

Study Group

Sample of the study is consisted of 348 high school students (209 men, 139 women) in Istanbul. The ages of the participants ranged between 15 and 18 with a mean of 16.4 (SD = 9.31). All participants in the study was voluntary.

Data Collection Tools

Basic Psychological Needs Satisfaction Scale (BPNS): In the assessment of basic psychological needs, The Basic Psychological Needs Scale developed by Gagne (2003) was employed. The scale consists of 21 items concerning the needs of competence, autonomy, and relatedness. The Basic Psychological Needs Scale was adapted to Turkish Culture on university students by (Cihangir-Çankaya & Bacanlı, 2003). The adapted of the scale high school form by Şahin & Korkut-Owen (2009).

Meaning in Life Questionnaire (MLQ): Meaning in Life Questionnaire (MLQ) 10-item scale which measures the presence of meaning and the search for meaning using five items each (Steger vd., 2006). Items are rated on a 7-point scale ranging from 1 (absolutely untrue) to 7 (absolutely true), thus scores could range from 7 to 35 on each subscale. The internal consistencies of subscales were satisfactory ($\alpha = 0.88$ for presence of meaning in life; $\alpha = 0.93$ for search of meaning in life).

Meaning in Life Questionnaire was adapted to Turkish Culture on university students by Demirbaş (2010). Next, Meaning in Life Questionnaire was adapted to use on high school students by Demirbaş-Çelik & İşmen-Gazioğlu (2015).

Self-Determination Scale (SDS): SDS was developed by Sheldon et al. (1996). The Scale is graded as 5-point likert type and includes 10 items. Adaptation of the scale to Turkish culture was realized by Ersoy-Kart & Güldü (2008) on university students. Validity and reliability study of SDS for high school students was conducted by Kocayörük (2012).

Analytic Procedure

The test of the measurement and structural models were accomplished using SPSS 20 and LISREL 8.8 (Joreskog & Sorbom, 2006) with Maximum Likelihood method.

3. Results

Preliminary Analyses

All skewness and kurtosis values were less than 1, showing that there is no problem concerning normality assumption.

Testing Measurement Model

The Measurement model refers to the relations of latent variables with their respective indicators. It is recommended that the researchers test the measurement model before testing the structural model (Anderson & Gerbing, 1988).

The test of the measurement model resulted in good fit to the [χ^2 (31, N = 348) = 25.71, $p < 0.05$; GFI = 0.98; CFI = 1.0; SRMR = 0.050; RMSEA = 0.027 (90 % CI for RMSEA = 0.0; 0.047)]. All results given that all were statistically significant and t values of the factor ranged from 10.67 and 21.46 (see Table 3). Indicating that latent variables were properly measured.

Test of the Structural Model

A test of the structural model resulted in good fit to the data with the following statistics [χ^2 (32, N = 348) = 35.71, $p < 0.05$; GFI = 0.98; CFI = 1.00; SRMR = 0.027; RMSEA = 0.018; (90 % CI for RMSEA = 0.0; 0.045)]. As result of structural analysis, self-determination was significantly and negatively related to basic psychological needs satisfaction ($\beta = -0.69$, $t = -11.59$, $p < 0.01$). Paths from basic psychological needs satisfaction to meaning in life was positively significant ($\beta = 0.52$, $t = 8.07$, $p < 0.01$). However, direct paths from self-determination to meaning in life no significant. These results suggested that the basic psychological needs satisfaction fully mediated the relationship between basic self-determination and meaning in life.

4. Discussion and Recommendations

Findings of the research showed that the relation between self-determination and meaning in life is realized mediated by satisfactions of basic psychological needs. In this research, self-determination which is based on purpose/meaning perspective is emphasized. Self-determination means the right of choice and self-awareness of the individuals upon their decisions (Sheldon et al., 1996). Although an individual has lots of choice, if there is not any choice to which an individual gives value, we cannot mention about an autonomous decision (Leff, Conley, Phil, Campbell-Orde, & Bradley, 2003). Thus, supporting the basic physiological needs of adolescents who own the awareness of self and perceived choice, family and environment may lead them to have meaning in their lives. But, in the mediation relation mentioned in the model, mentioning upon meaning in life is possible under the situation that there is a decrease in self-determination and an increase in the satisfaction of basic physiological need. In other words, when the autonomic decision making level of the adolescents increases; if the basic physiological need satisfaction is low, level of meaning life decreases, too.

Another finding of this research is that there is not a relation between basic physiological needs and search of meaning in life. In other words, the situation that whether the adolescents have basic physiological need demand or not is not related to search of meaning in life. Search of meaning in life is directly related to autonomic- determination. The more self-determination of the adolescents is, the less their search of meaning in life is. On the other hand, basic physiological needs do not mediate the relation between self- determination and search of meaning in life. Both notions are directly related to each other.